

Biografie van Jan Portengen.

Als u geïnteresseerd bent in mijn levensloop weet dan dat ik geboren ben op 1 augustus 1929 te Nederhorst den Berg en niet lang daarna gedoopt in de gereformeerde kerk aldaar. Na de lagere school werd mij op twaalfjarige leeftijd een baantje vergund als tuinderknecht voor de zes maanden dat ik nog niet terecht kon op de ambachtsschool te Hilversum. Jan zou gaan leren en dat was al heel wat in ons gezin van acht kinderen. De opleiding begon in september 1942 en het duurde twee jaar aler mij het getuigschrift voor smidbankwerker werd uitgereikt. Dat was eind 1943 en kort daarna melde zich al een liefhebber om van de door mij verworven kennis gebruik te maken: Willem Reitenbach de dorpsgaragehouder. Gedurende een jaar zijn mij door hem de geheimen van het automonteurvak bijgebracht. Dat voor zover er nog auto's waren; er reden nog enkele vrachtauto's met houtgasgeneratoren of gas in flessen en een personenauto met een reusachtige ballon bovenop het dak waarin de gasvormige motorbrandstof was opgeslagen. Daarnaast werd ik geoefend in het repareren van rijwielen, het maken van massieve banden daarvoor en het repareren van tot de draad versleten luchtbanden van boerenwagens. Ook het smidsvak kon beoefend worden, voor zo lang er nog kolen beschikbaar waren. Toen de hongerwinter (1944-1945) begon was er geen werk meer, de auto's waren ondergedoken of geconfisqueerd en ik werd met onbetaald verlof gezonden. Maar zelfs in deze barre tijd werd er nog werk voor mij gevonden. Krijn Hoetmer, vanouds behept met het visrecht in de Ankeveense polder en nog veel meer water, had een roeier nodig. Krijn had zijn woonhuis en bedrijf halverwege het pad dat van Nederhorst den Berg naar Ankeveen voerde en mijn diensten waren hem zeven gulden vijftig en een pond paling per week waard.

De oorlog kwam ten einde en langzaam herstelde zich het gewone leven. De garage ging weer open en Jan moest de overall weer aan. Inmiddels tot de draad versleten en opgelapt voor zover dat nog mogelijk was. Mijn vader kocht een paar Canadese soldatenkistjes op de zwarte markt en ik was weer het heertje. Uiteraard moest mijn baas een loonaanpassing verrichten. Ik meen dat ik toen tien gulden per week ging verdienen. Maar het vuile werk en de geringe vooruitzichten die me geboden werden deden me naar andere wegen zoeken. De luchtvaart. Ik solliciteerde bij de Luchtstrijdkrachten maar werd te jong bevonden en huiswaarts gestuurd. Dan de KLM; er werd grondpersoneel gevraagd. Ik reed naar Schiphol en werd met open armen ontvangen. Zou iets van 20 gulden in de week gaan verdienen en in Zeist opgeleid worden. Mits ik goedgekeurd zou worden en daarvoor zou ik binnenkort opgeroepen worden. Inmiddels had ik me ook opgegeven bij de Marine Luchtvaartdienst. Beide keuringen, waartoe ik vervolgens uitgenodigd werd, vielen op dezelfde dag. Ik kon niet schipperen en moest beslissen tussen beide toekomstmogelijkheden. Het werd een rekensommetje. De Marine bood me 40 gulden per maand met kost en inwoning en kleding. De KLM 20 gulden per week. Daarvan zou ik nauwelijks een kosthuis in Amsterdam kunnen betalen. De keus was niet moeilijk, ik kreeg een vakopleiding in Engeland en werd in de nazomer van 1947 uitgezonden naar het Marinevliegkamp Morokremlangan te Soerabaia in het voormalige Nederlands Indië. Als vliegtuigmaker der tweede klasse. En, omdat er schreeuwend gebrek was aan automonteurs, geplaatst in de autowerk-

plaats van dat kamp. Want dat was me in die korte tijd reeds bijgebracht: ik diende te gaan en te doen, waarheen en wat de "baas" zou verordineren.

Het zou te ver voeren om in dit kort bedoelde bestek mijn doen en laten bij de Marine uitvoerig uiteen te zetten. Ik vrees dat deze "site" het aantal woorden niet zou kunnen bevatten. Hoewel, op de keper beschouwt stelt dat toch niet zoveel voor. Mijn schrijversleven begon namelijk pas nadat ik gepensioneerd was en dat geschiedde op 1 augustus 1979. Ten overvloede zij vermeld dat mijn leeftijd toen vijftig jaren telde hetgeen u misschien met enige jaloezie vervuld maar dan had u ook maar bij de marine dienst moeten nemen! Ik was inmiddels (mei 1958) in Biak getrouwd met Dieuke Bouma die daar als onderwijzeres van harte trachtte de papoeakinderen tot een beter leven toe te rusten. We zijn gezegend met vijf kinderen en ik woon sinds 1967 nog steeds in Valkenburg dat binnenkort onder Katwijkse vlag gaat varen. Mijn vrouw is overleden op 6 januari 2003.

Ooit stelde mijn oudste zuster mij de vraag: "En Jan, wat wil jij worden?" Ik schijn toen gezegd te hebben: "Uitvinder, of schrijver van boeken!" Mijn zuster was in het soort stemming dat oudere zusters op jonge leeftijd wel vaker vertonen en vroeg tergend: "Zo, en wat gaat Jan dan zoal uitvinden?" Ik zocht naar woorden, haperend kwam het er uit: "Nou ja, suiker of zo?" Hoe dies zij: schrijver van boeken is het geworden, hoewel op latere leeftijd. Eigenlijk moet het zijn: maker van boeken. Niet slechts het schrijven van de tekst hield me bezig maar evenzo het vervaardigen van het boek. Dat begon met mijn eerste boek dat "Vechtkrengen" tot titel kreeg. Toen de verhalen over mijn ouderlijk gezin geschreven waren was de volgende vraag hoe en in welke vorm brengen we het aan de man. Ik schatte dat er binnen de familie tachtig boekjes gewild zouden zijn. De teksten waren met de schrijfmachine getypt in A5 formaat, de tekeningen van neef Koen werden er opgeplakte en een copierbedrijf zag kans die dubbelzijdig op A4 te printen. Hoe daarvan een boekje gemaakt kon worden werd me vervolgens door een vriendin geleerd. Het benodigde linnen en karton voor de omslag werd aangekocht. Het speciale garen dat voor het inbinden nodig is. Verscheidene soorten lijm en plakgereedschap. Messen, scharen en naalden. Lijmklemmen dienden tot pers. En zo rolden niet lang daarna de eerste exemplaren van de lijmkleem. Onverwoestbare keurige boekjes met groenlinnen kaft en ingenaaid. Van top tot teen handwerk. Tegen kostprijs vonden ze gretig aftrek, ik meen voor 25 gulden. .

Er wordt beweerd dat mijn eerste boekje mijn beste boek is. Ik meen dat te moeten betwijfelen. Al is het alleen maar om mijn zelfrespect te blijven behouden. Het eerste boekje bestaat uit twee delen, verhalen en een viertal beperkte stambomen. Vanaf die tijd zijn er drie stadia te onderscheiden in mijn nu 25 jarig schrijverschap. Verhalen over het ouderlijk gezin, genealogische familieboeken en de boeken over de geschiedenis van het dorp Valkenburg. Daartussendoor ontstonden bij tijd en wijle gedichten en andere korte verhalen.

Mij gaf het schrijven en de bestudering van de geschiedenis veel voldoening.

Ik hoop dat u er plezier aan beleeft.

JP.

